КЫРГЫЗ-ТҮРК МАНАС УНИВЕРСИТЕТИ

KIRGIZİSTAN-TÜRKİYE MANAS ÜNİVERSİTESİ

TUAUM

ТҮРК ЦИВИЛИЗАЦИЯСЫН ИЗИЛДӨӨ БОРБОРУ
TÜRK UYGARLIĞI ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

TÜRK UYGARLIĞI ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

E-BÜLTEN

2023

TUAUM
HABER BÜLTENİ

TUAUM HAKKINDA

TARİHÇESİ

Türk Uygarlığı Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin (TUAUM) kuruluşu ve yönetmeliği Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Senatosunun 13/06/2002 tarih ve 863 sayılı kararı ile kabul edilmiştir. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı'nın 29/06/2002 tarih ve 2002-8/1 6 sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

KURULUŞ AMACI

Merkezin kuruluş amacı aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- **Türk Uygarlığı ile ilgili bilimsel araştırmaların organizasyonunu sağlamak,**
- **Türk uygarlığı ile ilgili kısa ve uzun vadeli bilimsel projeleri koordine etmek,**
- Türk dünyası bilim insanlarının bilimsel birikimlerinden yararlanılmasını sağlamak,
- Yapılan bilimsel araştırma sonuçlarını süreli ve seri şekilde yayınlayarak bilim camiasıyla paylaşmaktır.

VİZYON

Türk Uygarlığı Araştırma ve Uygulama Merkezinin vizyonu; Türk uygarlığı ile ilgili bilimsel faaliyetlerin koordinasyonu sayesinde söz konusu faaliyetlerin düzenli olarak yürütülmesini sağlamak, Türk uygarlığı ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların sonuçlarını bilim camiasına tanıtmak, Türk uygarlığının dünya uygarlığının içindeki yerini belirtmek ve bu seviyeyi daha yukarılara taşımak ve Türk Uygarlığı ile Orta Asya çalışmalarında merkez ve otorite haline gelmektir.

ÖNSÖZ

Türk uygarlığının son bin yıllık uygarlık tarihi ile ilgili kısmen kaynaklar vardır ve bu dönem araştırılmış ve araştırılmaktadır. Ancak daha öncesi ile ilgili olarak yeterli çalışma yapıldığı söylenemez. Bunda Türklerin tek bir coğrafyada varlıklarını sürdürmemiş olmalarının, o dönemin toplumlarından farklı bir yaşam tarzına sahip olmalarının etkisi vardır. Başka bir ifadeyle konargöçer bir toplum olmaları sebebiyle geçmişlerini ve oluşturdukları uygarlığı bütün ayrıntılarıyla incelemek oldukça zordur. İdare ettikleri büyük coğrafya açısından karşılaştırıldığında dünyada da bir eşleri yoktur. Tarih yapmada ve insanları yönetmede mahir olan Türklerin kendileri tarafından yazdıkları kaynaklar azdır. Bu durum, onların geçmişlerinin aydınlatılmasında, kültürlerinin bütün yönleriyle ortaya çıkarılmasında yabancı kaynaklara başvurulmasını gerektirmektedir. Diğer taraftan Türk milletinin kültür ve uygarlığını tanımayanlar, onların tarihlerini yorumlamada pek çok yanlışa ve hataya düşmektedirler.

Türk uygarlığının bütün yönleriyle ortaya çıkarılması için, önemli bilimsel çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu minvalde Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi olarak uygarlığımızın ortaya çıkarılıp tanınması için gerekli akademik hassasiyeti gösteriyor ve destekliyoruz. Onun içindir ki, Üniversitemiz Türk Uygarlığı Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin birimlerimiz arasında önemli bir yeri ve vazifesi olduğunu biliyoruz. Merkezimiz, insanlık tarihinde yerini alan Türk uygarlığı ile ilgili önemli çalışmalar yapmaktadır ve bunları giderek de artırmaktadır. Merkezimizin yaptığı çalışmalar takdire şayandır. Merkezimizin gerçekleştireceği birçok etkinlikle hem Türk uygarlığına hem Kırgızistan ve Türkiye toplumları olmak üzere Türk dünyasının her bir ferdine hem de bilim dünyasına önemli hizmetlerde bulunacağından eminim.

Prof. Dr. Alpaslan CEYLAN

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Rektörü

КИРИШ СӨЗ

Кыргыз-Түрк "Манас" университетинин түзүмүндөгү Түрк цивилизациясын изилдөө борбору 2002-жылдан бери иштейт. Өткөн мезгил ичинде алгылыктуу бир топ долбоорлор жүзөгө ашырылып, илгери карай өнүгүү үчүн илимий багыттар аныкталганы маалым. Акыркы мезгилдерде постбиполярдык дүйнөнүн башкы эки тенденциясы катары таанылган ааламдашуу жана цивилизациялардын кайра жаралышы өтө орчундуу маселелерге айланып калды. Алар илимий жана саясый чөйрөлөрдүн көңүлүн өзүнө буруп, улам жаңы суроолорду ортого коюуда. Ошону менен бир катарда жалпы түрк цивилизациясынын ренессансы жөнүндө кеңири айтыла баштады. Мындай кырдаалда аталган борбордун ишмердигинин жанданып, жигердүү иштеши максатка жана замандын талабына ылайык келмекчи.

Түрк дүйнөсү көөнө тарыхтан бери карай бүткүл адамзаттын өнүгүшүнө зор таасир берген ири маданияттар менен цивилизациялардын мекени, атагы алыска кеткен уникалдуу жери катары таанылып келет. Эбегейсиз кең Евразия мейкиндигине кирген Орто Азиянын, Кавказдын ары жагынын жана Анатолиянын бай тарыхы өзүнүн чалыкпас изилдөөчүлөрүн күтүп жаткан чагы. Жалпы түрк цивилизациясынын эң негизги өзгөчөлүгү - мамлекеттик түзүлүштөргө жана коомдук турмуштун башка баардык тармактарына таасир эте турган интеграциялык биримдиктерди түзүү жөндөмдүүлүгү болуп саналат. Муну өтмүштүн өзү ачык айгинелеп турат. Кылымдарды карыткан ушул дөөлөт азыркы учурдун шарттарына жараша жаңы дем менен кайрадан өнүгө баштады. Аталган борбор түрк элдеринин жалпы мурасынын чыныгы маңызын, көптөгөн баалуу сапаттарын жана адамзаттын тарыхында ээлеген ордун көрсөтө турган илимий жаңылыктарды камсыздай алат.

Бактыгүл Каламбекова

КТМУ Биринчи проректору

"YENİ DÖNEMİN" İLK SAYISI...

Türk Uygarlığı Araştırma ve Uygulama Merkezimizin bültenini çıkarmak hem mevcut bulunan erdemlerin yerine getirilmesi hem de her geçen gün kazanılan erdemlerin temelidir. İşte bu hakikat ve fikirler çerçevesinde, bu bülteni aktif olarak yeniden hayata geçirmek hedefiyle ilk adımımızı attık. Bültenimiz bir müzik grubundaki birçok sanatçının, müzik aletlerini aynı zamanda ifa etmeye başlamasıyla bileşim haline dönen bir parça gibidir. Ses sanatının icrasında, birçok ses deseninin bir ahenk çerçevesinde toplanılması ve ortaya çıkan eser ile dinleticiye ziyafet, hoşnutluk verilir; bültende ise, çeşitli yazarların kalemlerinden akan mürekkeplerin oluşturduğu kelamlar bir bütünlük içinde iki kapak içine yerleştirilir ve okura sunulur. Uzun bir ömre sahip olmasını dilediğimiz bu devamlı sununun ilk sayısı, şu sıralar okuduğunuz satırlardır ve her kelimede, bülten ekibimizde yer alan her arkadaşımızın önemli katkıları bulunmaktadır.

Bu satırların arasına saklanmış çeşitli ayrıntıyı fark edeceksiniz. Bültenimizin sayfaları arasındaki yolculuğunuzda kâh 6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye'de meydana gelen depremin yaralarını sarmak adına Türk Devletler Teşkilatı ülkelerimizin dayanışma örneklerini görüp birlikteliğimize sevineceksiniz, kâh Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversite'mizin Türk Uygarlığına yönelik hayata geçirdiği çalışmalara ve Rektörlüğümüzün Libya'ya gerçekleştirdiği akademik geziye, kâh ise bu gezi esnasında elde edilen kazanımlara tanıklık edeceksiniz. Yenilenen Türk Uygarlığı Araştırma ve Uygulama Merkezi yönetim kurulumuz ile birlikte çıktığımız bu kutlu serüvende üniversitemizin, merkezimizin ve fakültelerimizin Türk Dünyası Uygarlığına katkı sunacak çalışmalarına ilişkin son gelişmeleri ve merkez bünyesinde yapılacak çeşitli faaliyetleri siz değerli okuyucularımızın beğenisine sunmayı ve sizin övgülerinize mazhar olmak için var gücümüzle çalışacağımızı taahhüt ediyoruz.Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Türk Uygarlığı Araştırma ve Uygulama Merkezi ailesi olarak ilk sayımızı sizlere takdim etmenin mutluluğuyla birlikte, keyifli okumalar diliyoruz.

Prof. Dr. Mehmet Arif ÖZERBAŞ

Türk Uygarlığı Araştırma ve Uygulama Merkezi Başkan Vekili

TUAUM 2023 YILINA ÖNEMLİ BİR ETKİNLİKLE "MERHABA" DEDİ

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi (KTMÜ) Türk Uygarlığı Araştırma ve Uygulama Merkezi (TUAUM) tarafından "Türk Uygarlığı ve Gelişim Süreci" konulu panel düzenlendi.

11 Mayıs 2023 tarihinde düzenlenen etkinliğe Rektör Prof. Dr. Alpaslan Ceylan, Rektör Vekili Dr. Baktıgül Kalambekova, TUAUM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Arif Özerbaş ve üniversitemizin akademik personeli katıldı.

Kasım Tınıstanov Konferans Salonu'nda iki kardeş ülkenin milli marşlarının okunması ile başlayan panelde önce TUAUM Başkanı Prof. Dr. Özerbaş, TUAUM tarafından 2023 yılında yapılmakta olan ve yapılması planlanan faaliyetlere değindi. Düzenlenen panelin Türk Dünyası'nın medeniyet tarihine ve geleceğine katkı sağlayacağını umduğunu belirterek katılımcılara teşekkür etti.

"Altın Elbiseli Adam uygarlığımız için önemli bir sembol"

Etkinliğin resmi olarak açılış konuşmasını yapan Rektör Prof. Dr. Alpaslan Ceylan Türk tarihi ile ilgili şunları söyledi:

"1969 yılı hem Türk tarihi için hem de Türk kültürü için kıymetlidir. Çünkü Kazakistan'da bu tarihte 'Altın Elbiseli Adam' bulundu. Modern anlamda insanların kültürle tanışmadıkları dönemde, yani tarihin erken dönemlerinde Türk kültürünün ögeleri ortaya çıktı. 'Altın Elbiseli Adam'ın' üstündeki altın varaklar, altın süslemeler Türk milletinin, altın sanatını milattan önce de ne kadar estetik kullandığını gösteren ögelerdir. Yine terziliğin ve renk uyumlarının en güzel örneklerini 'Altın Elbiseli Adam'da' görmek mümkündür. Dolayısıyla daha milattan önce hiçbir millet bu işlerle uğraşmazken altın işçiliğiyle, terzilikle, kültürün ve sanatın her yönüyle de ilgilendiğimizi gösteren eserler ortaya çıkmıştır. Öte yandan 'Türk kültürünü acaba sadece yazıdan mı okumak gerekiyor? Göktürk Yazıtları ile başlayan sürece mi değinmemiz gerekiyor?' Hayır. Diyoruz ki, tarih taştan okunur. Tarihi taştan okumak diye bir kültürümüz var. Bunun en güzel örnekleri de Kırgızistan'ımızda Saymalıtaş'tadır. Yani yüksekliği yaklaşık 3 bin 500 metrede olan bir alanda on binin üzerindeki taşa sanatın en güzel nakışlarını yerleştirmişiz. Bu aynı zamanda kültürümüzün ne ifade ettiğini de gösteriyor. Dolayısıyla kültürlü bir milletiz. 5 bin yıllık bir kültürümüz var. Kültürümüzle övünebiliriz. Tabii ki bu övünme afaki olarak değerlendirilmemelidir. Yani bizim övünmemiz, bir başka milleti aşağılamak gibi değildir. Tarihin hiçbir döneminde Türk milleti faşizm gibi bir düşünceyle hareket etmemiştir. Hep düşenin yanında olmuş bir milletin evlatları olmanın haklı gururunu yaşamak da bizler için bir övünç kaynağıdır."

"Türk uygarlığı özgün eserler ortaya koymuştur"

Rektör Prof. Dr. Ceylan, Türk uygarlığının gelişimine ilişkin, "Başlarından pek çok felaketler geçmesine rağmen ayakta kalabilen bir milletin oluşturduğu, Orta Asya'da başlayıp dünyanın çeşitli coğrafyalarında gelişerek büyüyen bir medeniyettir. Gittiği bölgelerde diğer uygarlıkların da etkisiyle özgün eserler ortaya koyan bir toplumdur. İslam'ı kabulünden sonra ondan aldığı ilhamla gelişerek büyüyen Türk uygarlığı, binlerce yıl içinde bütün Türk toplumlarının oluşturduğu uygarlığın adıdır. Orta Asya'da başlayıp Anadolu ve Balkanlarda zirveye çıkan ve 15'inci yüzyıldan itibaren daha görünür olmaya başlayan Batı toplumlarını etkileyen medeniyettir Türk uygarlığı." diye konuştu.

"Türk Yüzyılı" vurgusu

Rektör Prof. Dr. Ceylan Türk Dünyasının 21'inci yüzyılda ilerleyebilmesi için birlik ve bareberliğin, birlikte hareket etmenin önemine değinerek Türk Yüzyılına ilişkin, "Bugün Türk dünyası, Türk devletleri Teşkilatı'nın kurulmasıyla ve sahip olduğu demografik güç, jeopolitik ve jeostratejik olanaklar ve zengin doğal kaynaklarla 21'inci yüzyıla damgasını vurabilecek potansiyele sahiptir ve 21'inci Yüzyıl 'Türk Yüzyılı' olacaktır. Bunun gerçekleşmesi, Türk devletlerinin birlikte hareket etmeleriyle mümkün olacaktır. Türk Dünyası, dünya uygarlığına katkısını geçmiş kültürden aldığı güçle yapacaktır." ifadelerini kullandı.

Panele moderatörlük yapan KTMÜ Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim üyesi Prof. Dr. Anvarbek Mokeyev aynı zamanda "Türk Uygarlığının Organik Bir Parçası Olarak Yenisey Kırgızlarında Kültür ve Uygarlık" konulu bildirisini sundu. Libya Eski Genelkurmay Başkanı Orgeneral Yusuf Manguş ise Libya'da yaşayan Türkler ve Türk Kültürü hakkında sunumunu gerçekleştirdi.

Orgeneral Manguş'un ardından KTMÜ Genel Sekreteri Doç. Dr. Oktay Özgül, kadim Türk uygarlığının gelişim sürecindeki kültürel etkileşimi Fergana Vadisi'nin örneğinde anlattı.

Ayrıca Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümü Başkanı Prof. Dr. Ozan Yılmaz, "Türk Uygarlığının İnşasında Dil ve Edebiyatın Rolü" başlıklı sunumunu yaptı. Etkinliğin sonunda sunum yapan panelistlere teşekkür belgesi takdim edildi.

Haber: Erlan Bekten Uulu
Rayaana Mamedova

TÜRK DÜNYASI HÜZÜNDE DE, MUTLULUKTA DA BİR VE BERABER!

Türk Dünyası ülkeleri oldukça geniş bir coğrafi alanı kapsıyor. Türk dünyasında Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC), Özbekistan, Türkiye ve Türkmenistan bağımsız ülkeler olarak yer alıyor.

Coğrafi birliktelik tek bir devlet olarak sağlanmamış olsa da Türk toplumlarının eğitim, kültür, tarih, ekonomi gibi alanlarda ortak paydada hareket etmeleri oldukça önem arz ediyor.

Dünyanın farklı bölgelerinde irili-ufaklı çeşitli sorunlara maruz kalan Türk toplumları birbirleriyle hiçbir zaman bağlarını koparmadı. Bu nedenle her anlamdaki birliktelik, bazı olumsuz dinamiklerle karşılaşılmasına rağmen doğal seyrinde devam etmiştir. Türk toplumları olarak bizler dili bir, inancı bir, özü bir kardeşleriz. Ve her zaman birbirimizle dayanışma içindeyiz. Zor zamanlarda birlikteliğimizin güçlendiğini kanıtlayan son örnek olarak karşımıza Türkiye'de yaşanan deprem felaketi çıkıyor.

Türk toplumları olarak bizler dili bir, inancı bir, özü bir kardeşleriz. Ve her zaman birbirimizle dayanışma içindeyiz. Zor zamanlarda birlikteliğimizin güçlendiğini kanıtlayan son örnek olarak karşımıza Türkiye'de yaşanan deprem felaketi çıkıyor.

Türkiye'de 6 Şubat 2023 tarihinde, sabah saat 04.17'de 7,7 büyüklüğünde Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesi merkezli bir deprem meydana geldi. Aynı gün yine Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesi merkezli öğleden sonra 15.00 sularında 7,6 büyüklüğünde ikinci bir deprem oldu. Depremler Kahramanmaraş, Hatay, Gaziantep, Osmaniye, Malatya, Adana, Diyarbakır, Şanlıurfa, Adıyaman ve Kilis şehirlerinde büyük bir yıkıma neden oldu. Yaşanan bu iki depremde yaklaşık 48 bin vatandaş hayatını kaybetti. Binlerce konut ve iş yeri yıkıldı ve on binlerce vatandaş farklı şehirlere göç etmek zorunda kaldı. Asrın Felaketi olarak adlandırılan bu depremlerin ardından Türkiye Cumhuriyeti acil seviyede uluslararası arama-kurtarma ve yardım talebinde bulundu. Dünya'nın yaklaşık 100 ülkesi bu talebe geri dönüş yaptı. Ancak yardıma koşan ilk ülkeler kardeş ve akraba Türk Dünyası ülkeleri oldu. İlk etapta kardeş ülkelerden gelen arama-kurtarma ve ağır geçen kış şartları nedeniyle çadır ve kışlık giysi desteği Türkiye Cumhuriyetine maddi ve manevi anlamda büyük bir moral kaynağı olarak tarihe geçti.

Türk dünyasının tarihteki en büyük dayanışması

Depremi büyük üzüntüyle karşılayan kardeş ülke Azerbaycan, Türkiye'ye destek olmak için hemen harekete geçti. Azerbaycanlı arama kurtarma ekipleri, depremin olduğu gün Bakü'den hareket ederek Türkiye'ye ilk ulaşan uluslararası ekip oldu. Deprem bölgelerinde Azerbaycanlı arama kurtarma ve tıbbi personelden oluşan 867 kişi görev ifa etti. Azerbaycanlı ekipler, enkaz altında kalan 53 kişinin hayatını kurtardı. Türkiye'ye Azerbaycan'dan 10 binin üzerinde çadır, yaklaşık 2 bin 400 jeneratör, 20 binden fazla ısıtıcı, 32 bin battaniye, yaklaşık 3 bin ton gıda gönderildi. Ayrıca yaklaşık 15 milyon dolar da nakdi yardım yapıldı. Azerbaycan Devlet Petrol Şirketi (SOCAR), ambulans, itfaiye, AFAD ve resmi arama kurtarma araçlarına ücretsiz akaryakıt temin etti. Yardımların toplanma ve Türkiye'ye ulaştırılmasında "Türkiye Yüzyılı Birlik ve Dayanışma Platformu", "Kardeş Kömeği (Yardımı) Platformu" ile "Haydar Aliyev Vakfı" etkin rol aldı.

Kahramanmaraş merkezli depremlerden sonra Türkiye'ye ilk yardım eli uzatan ülkelerden biri de Kazakistan oldu. Kazakistanın 100 kişilik arama-kurtarma ekibi 7 kişiyi enkazdan kurtardı. Deprem nedeniyle kardeş Kazakistan'ın yardım kampanyalarından 15 milyon dolara yakın nakdi yardım Türkiye'ye gönderildi. Kazak hükümeti, Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev'in talimatıyla Türkiye'ye 1 milyon dolar acil nakdi desteğin yanı sıra temel ihtiyaçlardan oluşan 55 tonluk ayni yardımda bulundu. Ayrıca kardeş Kazak halkı ve devletinin girişimleri neticesinde 150 geleneksel Kazak çadırı Türkiye'nin Kahramanmaraş şehrindeki depremzedelerin barınma ihtiyacını karşılamak üzere gönderildi.

Gönlü büyük kardeş Kırgızistan halkı ve devleti de asrın felaketinin yaralarını sarmak adına Türkiye'ye önemli desteklerde bulundu. Kırgız Cumhurbaşkanı Sadır Caparov'un talimatıyla depremin hemen ardından ilk etapta 63 kişilik bir arama kurtarma ekibi çalışmalara destek olmak üzere Türkiye'ye gönderildi. İlerleyen süreçte arama-kurtarma, sağlık personeli olmak üzere gönderilen personel sayısı 150'yi geçti. Kırgız arama-kurtarma ekibi 8 kişiyi enkazdan sağ olarak çıkardı.

Kırgız halkı tarafından deprem bölgesine ulaştırılmak üzere toplanan 55 ton ayni yardım Türkiye'nin Bişkek Büyükelçiliğine teslim

edildi. Yine Kırgızistan Acil Durumlar Bakanlığı, Türkiye'de depremzedelerin istifadesine sunulmak üzere 124 geleneksel Kırgız yurdu, 2 konteyner ve 7 standart çadır desteğinde bulundu. Son veriler ışığında Türkiye'deki depremde yararlanan insanlara yardım için Kırgızistan'da açılan özel hesaba 100 milyon 559 bin 400 Kırgız somu (yaklaşık 1 milyon 150 bin 300 ABD doları) toplandı.

Yavru vatan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ise depremin ilk saatlerinde ilk etapta 40 kişilik arama-kurtarma ekibi ve 8 donanımlı aracı Türkiye'ye gönderdi. Elde edilen son verilere göre 242 kişilik arama-kurtarma ekibi, 142 asker, 25 polis, 20 itfaiye personeli deprem bölgesinde çalışmalarını sürdürdü. 5 bine yakın depremzede KKTC tarafından misafir olarak ağırlanıyor. Ayrıca KKTC'den 40 prefabrik ev deprem bölgesine intikal etti. İlerleyen süreçte KKTC tarafından 82 tır (600 ton) ayni yardım ve 13 milyon Türk Lirası nakdi yardım Türkiye'ye aktarıldı.

Akraba ve kardeş Özbekistan Cumhuriyeti de Türkiye'ye çeşitli yardımlarla destekte bulundu. Depremin ardından Türkiye'deki çalışmalara katılmak üzere Özbekistan'dan arama-kurtarma personeli olarak 100 ve askeri sağlık ekibi olarak ise 71 kişi gönderildi. Toplamda 171 kişiden oluşan Özbek arama-kurtarma ekibi 18 kişiyi enkazdan sağ çıkardı. Yine Özbekistan Cumhuriyeti'nden gelen sağlık personeli Hatay şehrinde kurdukları sahra hastanesinde onlarca depremzedenin tedavisini gerçekleştirdi. Özbek aşçılar, 10 bin kişiye günde 2 öğün yemek dağıttı. Yardım kampanyası kapsamında ülke genelinde toplanarak Türkiye'nin depremden etkilenen farklı bölgelerine şimdiye kadar aralarında ilaç ve tıbbi malzeme, gıda, giysi, ayakkabı, battaniye, uyku tulumu, çocuk bezi, temizlik ve hijyen malzemeleri ile jeneratör, elektrikli soba ve diğer malzemelerin de bulunduğu 600 tondan fazla insani yardım gönderildi.

Depremin ilk günlerinde kardeş Türkmenistan'dan arama-kurtarma ve sağlık ekibi Türkiye'ye gönderildi. Çeşitli kışlık giysi ve barınma malzemeleri ile çadır desteğinde bulunan Türkmenistan halkı ve devleti deprem bölgesine bin 500 battaniye, 130 döşek ve 10 jeneratör desteğinde de bulundu. Açıklanan son bilgilere göre Türkmenistan'dan 20 jeneratör, 60 ısıtıcı, 6 seyyar tuvalet, 11,2 ton giyecek, 44,4 ton tibbi malzeme ve 67 ton gıda yardımı Türkiye'ye ulaştı.

Son tahlilde Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihte yaşadığı en büyük deprem felaketinin ardından kardeş Türk dünyası ülkeleri tek yürek olarak deprem bölgesine yüzlerce arama-kurtarma ve sağlık ekibi, maddi ve manevi destek gönderdi. Yüzlerce Türk vatandaşının enkaz altından sağ çıkarılmasında yardımcı oldu.

Bütün bu dayanışma ve yardımlaşma desteklerinin Türk Dünyasının hüzünde de, mutlulukta da bir ve beraber olduğunun ete kemiğe büründüğü son ve en büyük göstergesi olarak tarihe altın harflerle yazıldı.

ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ ZEKİ OKYAY
GÜLDANA NURMUHAMMAD KIZI

TÜRK DÜNYASININ PARLAYAN YILDIZI: MANAS ÜNİVERSİTESİ

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi (KTMÜ) Rektörü Prof. Dr. Alpaslan Ceylan ve Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Mehmet Sezai Türk 20 Şubat 2023'te Libya'ya akademik ziyarette bulundu. Rektör Prof. Dr. Ceylan ve Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Türk gerçekleştirdiği ziyaret kapsamında Libya Yükseköğretim Bakanlığı, Araştırma Merkezleri ve üniversiteler ile anlaşmalar yapmak amacıyla çeşitli görüşmeler yaptı.

KTMÜ Rektörü Prof. Dr. Ceylan Libya'ya gerçekleştirdikleri ziyarete ilişkin, "Manas Üniversitesi olarak sadece Orta Asya coğrafyasında değil, Türk coğrafyası olarak adlandırdığımız Selçuklu, Osmanlı dönemindeki bütün coğrafyalarda var olmak, o coğrafyalarda etkin olmak, o coğrafyaların eğitim sistemiyle ilgili bir adım atmak niyetiyle yola çıktıklarını" söyledi.

KTMÜ'nün Libya'daki ilk temasları

KTMÜ tarihinde ilk kez Kuzey Afrika ile bağ kurulmaya başlandığını dile getiren Rektör Prof. Dr. Ceylan, Libya temasları kapsamında Libya Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki 27 üniversite, 26 araştırma merkezi ve enstitüyle görüşmeler yapıldığını belirtti. Libya Devleti'nde Yükseköğretim Kurulu gibi bir kurumun bulunmaması nedeniyle yükseköğretime ilişkin bütün çalışmaların Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapıldığını aktaran Prof. Dr. Ceylan, Libya'dan KTMÜ'ye öğrenci kazandırılmasına ilişkin şunları söyledi: "Bakanlık bünyesindeki üniversiteler ve enstitülerle çerçeve anlaşmaları imzaladık. Artık Libya'nın 27 üniversitesiyle ortak çalışma yürütecek hâle dönüştük. Bunlardan 3-4 tanesi ile de bire bir görüştük, anlaşmaları yaptık. Bizim orda en önemli hususumuz lise öğrencilerinin de mezun olduktan sonra üniversitemizde okumalarına imkân sağlamaktır. Bunun için nasıl bir yöntem takip etmeleri gerektiğini anlattık. Önümüzdeki yıl Kuzey Afrika'dan üniversitemizde öğrenciler olacak. Bu anlamda geçen yıl ilk açılımı yapmıştık: Bu açılım neticesinde Güney Amerika Şili bölgesinden gelen bir doktora öğrencisi başarılı bir şekilde üniversitemizde eğitimi-

> ***Kıpçak Türklerinin o bölgede olduğunu biliyoruz, Kıpçak Türklerinin yoğun yaşadığı bölgelerden biri Mısrata. Mısrata Belediye Başkanı ve ileri gelenleri ile görüşmeler yaptık. Onlara, Kırgızistan'daki şehirlerle ortak şehir, kardeşlik görüşmelerini başlatabilmek için Manas Üniversitesi'nin bir köprü vazifesi olabileceğini söyledik. Onlar da memnun kaldılar. Muhtemelen bu kardeş şehir projesini de başlatmış olacağız.***

ne devam ediyor. Libya ve Kuzey Afrika ülkelerinden de yüksek lisans ve doktora öğrencilerimiz olduğu gibi, lisans öğrencilerinin de burada okumasını istiyoruz. Bu konuda ümitliyiz, önümüzdeki yıl mutlaka o coğrafyadan öğrenciler olacak diye ümit ediyoruz."

"Libya'daki Türklerle Kırgızistan arasında köprü olmaya adayız"

KTMÜ'nün 'Bir üniversiteden ötesi' sloganına atıfta bulunan Rektör Prof. Dr. Ceylan, Libya'daki görüşmelerin sadece akademik ve eğitim düzeyinde olmadığını aynı zamanda kültürel amaçlı çeşitli görüşmelerin de yapıldığını vurguladı.

Bölgedeki Kıpçak Türklerinin yoğun varlığının altını çizen Rektör Prof. Dr. Ceylan Libya'daki şehirler ile Kırgızistan'daki şehirler arasında olası 'Kardeş Şehir' çalışmalarında üniversite olarak köprü olma görevini yapabileceklerini söyledi. Rektör Prof. Dr. Ceylan konuya ilişkin şu açıklamaları yaptı: "Kıpçak Türklerinin o bölgede olduğunu biliyoruz, Kıpçak Türklerinin yoğun yaşadığı bölgelerden biri Mısrata. Mısrata Belediye Başkanı ve ileri gelenleri ile görüşmeler yaptık. Onlara, Kırgızistan'daki şehirlerle ortak şehir, kardeşlik görüşmelerini başlatabilmek için Manas Üniversitesi'nin bir köprü vazifesi olabileceğini söyledik. Onlar da memnun

kaldılar. Muhtemelen bu kardeş şehir projesini de başlatmış olacağız. Bunun yanı sıra sportif olarak da birçok etkinlikler gerçekleştirilebileceği üzerinde de konuştuk, anlaştık. Umut ediyorum ki, önümüzdeki yıl bir başlangıç yaptığımız bu proje daha da genişleyerek devam edecek."

"Uluslararası iş birliği için dünyanın her yerinde olacağız"

KTMÜ'nün uluslararasılaşma çalışmaları kapsamında dünyanın farklı kıtalarında temaslarda bulunacaklarını vurgulayan Prof. Dr. Ceylan konuşmalarını şu ifadelerle sürdürdü: "Üniversite olarak bir başka amacımız ise Balkanlar. Balkan ülkeleriyle ilgili çalışmalar yürüteceğiz. Daha sonra da coğrafyada eksik bıraktığımız hiçbir yer kalmamak kaydıyla her yeri tek tek dolaşacağız. Ancak, Osmanlı coğrafyasının dışında da uzanacağımız, ikili ilişkiler yapacağımız bölgeler var. Bunlardan birisi Hollanda. Özellikle biz Ziraat Fakültesine özen gösteriyoruz, ağırlık veriyoruz. Kırgızistan'ın geleceğinin tarım ve hayvancılıkta olduğuna inanıyoruz. Daha doğrusu insanlığın tarım ve hayvancılıkta geleceğinin olduğunu artık herkes görüyor. Biz de bunu Kırgızistan'da modern bir şekilde uygulayabilmek için hem hayvancılık, hem de bağ-bahçe sistemleri ve tarım üzerine Hollanda ile ikili görüşmelerimiz devam ediyor. Yani üniversitemizin açılım politikaları bundan sonra da hızlı bir şekilde devam edecek."

Afrika'ya açılan kapı: Libya

KTMÜ Rektörü Prof. Dr. Ceylan Libya ziyaretinin gerçekleşmesindeki temel etkenleri şu sözlerle açıkladı: "Libya'da yaklaşık bir milyon Kıpçak Türkü'nün yaşadığı biliniyor.

Genel anlamda bütün Türkleri sayarsak yaklaşık 2 milyona yakın Türk var. Bunun bir milyonu yani yüzde 50'si Kıpçak Türkü'dür. Bilindiği üzere Kazakistan ve Kırgızistan da Kıpçak Türkleri yaşamaktadır. Kırgızistan'ın Oş bölgesinde yaşayan Kıpçak Türkleri ile Libya'da yaşayan Kıpçak boylarının aynı olduğu tespit edildi. Ulaşım, iletişim açısından 'Libya bizim için bir ön basamak olarak faydalı olacaktır' diye düşünüyoruz. Bu yüzden Libya'yı tercih ettik. Bunun yanında Tunus, Mısır gibi Kuzey Afrika'daki bütün ülkeler bizim için hedef bölgeler, ama başlangıç noktası Libya oldu. Bu bölgelerde de Osmanlı bakiyesi Türkler var, eğitim alacak gençleri var. Bunların bir kısmı dünyanın çeşitli ülkelerine eğitim almak amacıyla zaten gidiyor. Ücretsiz ve başarılı bir üniversitede herkes okumak ister, dolayısıyla böyle bir başarılı üniversitede o gençlerin eğitim alması bizim de misyonumuza uygun olanıdır."

Libya ziyaretinin Türk Dünyası açısından anlamı

Türk Dünyası'nın Avustralya'dan Sibirya'ya, Sibirya'dan Adriyatik'e kadar geniş bir coğrafyayı bünyesinde barındırdığını söyleyen Prof. Dr. Ceylan, "Türk Dünyası'nın sınırlarını Orta Asya ve Anadolu olarak çizersek, yanlış bir uygulamaya girmiş oluruz. Türk dünyasının sınırları çok daha geniştir. Türk milletinin gitmediği, ulaşmadığı hiç bir coğrafya yoktur. Biz sadece devletler olarak bu sınırları almıyoruz, Türk'ün olduğu her yer bizim için gidilmesi, görülmesi ve ulaşılması gereken yerdir. Avustralya'dan Sibirya'ya, Sibirya'dan Adriyatik'e her yere gidilip görülüp eğitim kurumlarıyla görüşmemiz gerekiyor. Çünkü Türk dünyasının parlayan yıldızı Manas Üniversitesi'dir. Bu yıldızın parlaklığının ulaştığı her yere ulaşmamız gerekmektedir. Dolayısıyla Türk Dünyası'nın 2 sembolü var: biri ay, biri de yıldız. Ay ve yıldızın, güneş ve yıldızın, ayın ulaştığı her yer bizim için ulaşılması gereken yerlerdir. Dolayısıyla Orta Asya'daki güneşimizin ısıttığı her yere, Türk'ün olduğu her yere ulaşmak bizim en büyük amacımızdır." şeklinde konuştu.

"Kırgızistan ve Türkiye'nin Libya ile buluşması"

KTMÜ Rektör ve Rektör Yardımcısının Libya'ya düzenledikleri eğitim ziyaretinin Kırgızistan ve Türkiye'nin Libya ile eğitim sahasında daha da yakın ilişkiler kurmasında yararlı olacağını aktaran Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Mehmet Sezai Türk, "Libya Afrika'nın batıya açılan kapısıdır. Bu yönüyle biz Libya'dan başladık ama bununla birlikte Cezayir, Çad, Mısır, Tunus, Fas gibi ülkeleri de ziyaret etmek ve orada ki öğrencilere de eğitim imkânı sağlamak istiyoruz. Türk Uygarlıkları Araştırma ve Uygulama Merkezi açısından en önemli kısmı orada Türkçe bilmeyen ve konuşamayan Türk kardeşlerimizin olmasıdır. Eğitim çalışmalarımızın yanı sıra biz onlara Türkçe de öğreteceğiz. Bu ziyaret sadece Kırgızistan'daki Manas Üniversitesi'nin Libya'daki üniversitelerle buluşması değil, aynı zamanda Kırgızistan'la Libya'nın da buluşmasıdır. Aynı zamanda Türkiye ile Libya'nın da buluşmasıdır. Yani ülkeler arasında var olan ilişkilerin eğitim yoluyla pekiştirilmesidir. Eğitim açısından geniş bir yelpazede ilk defa böyle büyük bir ziyaret yapıldı. Türkiye için de Kırgızistan için de aynı şey geçerlidir. Rektör hocamızın da söylediği gibi yaklaşık 27 üniversite, 26 araştırma merkezi ve bunun içinde belediyeler, ayrıca farklı araştırma merkezlerinin ortak çalışmalarıyla ilgili hem bilgilendirme hem ortak çalışma yapma hem 'Erasmus' ve benzeri projelerle öğrenci ve öğretim elemanı değişimi gibi birçok çalışmayı içeren konularda görüşmeler gerçekleştirdik. Yakın zamanda dış ilişkiler koordinatörlüğün de çalışmalarıyla imzalamış olduğumuz protokollerin, uygulamada ciddi katkı sağlayacak çıktılar üretmesi adına uğraş vereceğiz. Böylece Manas Üniversitesi'nde Afrika açılımı ilk defa yapıldı. Yakın zamanda göreceğiz ki hem eğitim alanında hem de diğer alanlarda Libya ve Kırgızistan gerçekten kardeş iki ülke olacaktır." şeklinde konuştu.

HABER: RAYAANA MAMEDOVA

TÜRK UYGARLIĞI ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

GERÇEKLEŞTİRİLEN VE GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER

2023

Türk Uygarlığı ve Gelişim Süreci Paneli

2023-05-11 2023-05-11

Kült Türk Filmleri Haftası

2023-05-22 2023-05-26

Türk Dünyasında Medya Buluşması

2023-05-22 2023-05-22

Türk Uygarlığında Yazının Gelişimi Paneli ve Sergisi

2023-09-27 2023-09-27

IV. Uluslararası Türk Uygarlığı Kongresi

2023-11-23 2023-11-25

TUAUM
ТҮРК ЦИВИЛИЗАЦИЯСЫН ИЗИЛДӨӨ БОРБОРУ
TÜRK UYGARLIĞI ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

KTMÜ Adına Sahipleri:
(Rektör) Prof. Dr. Alpaslan CEYLAN
(Rektör) Vekili Dr. Baktıgül KALAMBEKOVA
TUAUM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Prof. Dr. Mehmet Arif ÖZERBAŞ
Editör: Arş. Gör. Zeki OKYAY
Sayfa Tasarımı: Ravşan Abdullaev, Muhammed Ülger
Yayına Hazırlayanlar: Muhammed Ülger
Yazışma Bilgileri: KTMÜ, TUAUM, Cengiz Aytmatov Yerleşkesi, Bişkek Tel: +996 (312) 49 27 60
Bülten yılda 1 kez yayımlanmaktadır.